

**การสื่อสาร ทูทางสังคม ทูทางวัฒนธรรม สู่ความสุขพอเพียง
กรณีศึกษาชุมชนเกาะคา จังหวัดลำปาง และชุมชนอินทรีบุรี จังหวัดสิงห์บุรี
พนิดา จงสุขสมสกุล**

**Communication, Cultural Capital and Social Capital
for Sufficient Happiness of People in Community
of Koakha, Lampang Province and Inthaburi, Singhburi Province
Panida Jongsuksomsakul**

ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

Communication Arts Department, Faculty of Business Economic and Communication, Naresuan University

Muang District, Phitsanuloke 65000, Thailand

Corresponding author. E-Mail address: panidaj@nu.ac.th

Received: 4 May 2018; Accepted: 25 December 2018

บทคัดย่อ

การสื่อสาร ทูทางวัฒนธรรม ทูทางสังคมเป็นตัวแปรที่นำไปสู่ความสุขอย่างพอเพียงใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสุขที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรทั้งสามในชุมชนชุมชนเกาะคา จังหวัดลำปาง และชุมชนอินทรีบุรี จังหวัดสิงห์บุรี กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน ($\alpha = 0.05$) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การสื่อสารมีความสัมพันธ์กับทุนทางวัฒนธรรม ทูทางสังคม ที่ส่งผลต่อระดับความสุขอย่างพอเพียงและสภาวะความอยู่ดีมีสุขที่ยั่งยืนของคนในชุมชน โดยเฉพาะการสื่อสารของผู้นำชุมชนที่ส่งผลให้เกิดความมีส่วนร่วม หล่อหลอมสังคมชนบทให้เชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ ถ่ายทอดวัฒนธรรม และจัดสรรงบประมาณที่มาจากการจัดเก็บภาษีของคนในท้องถิ่นให้เกิดความเสมอภาคอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม สื่อใหม่มีทั้งผลดีให้คนในชุมชนรับรู้เรื่องราวและเนื้อหาในระดับโลก ส่งเสริมคุณค่าและแนวทางปฏิบัติของระบบทุนนิยม แต่ก็มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

คำสำคัญ: การสื่อสาร ทูทางวัฒนธรรมและสังคม ความสุขที่ยั่งยืน ความพอเพียง

Abstract

The present study aims to relate communication, social capital and cultural capital for sufficient happiness in the Koakha community of Lampang province and the Inthaburi community of Singburi province in Thailand. It uses a mixed approach of qualitative and quantitative methods ($\alpha = 0.05$) to explore communication related to cultural and social capital in supporting sufficient happiness and sustainable lifestyle. The impact of leaders' communication for living with transparency and participatory communication has led to the transfer of cultural and other sources of sustainable capital including the local equity budget. However, new media with its global reach and its ideological content, capitalistic values, and practices, might have some disadvantageous effects on the local communities' way of life.

Keywords: Communication, Cultural and Social Capital, Sustainable Happiness, Economic Sufficiency

บทนำ

การสื่อสาร คือ เครื่องมือสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยส่วนใหญ่จะมีบทบาทหน้าที่ในการโน้มน้าวให้ประชาชน บริโภคในระบบทุนนิยม บ่มเพาะพฤติกรรม การดำเนินชีวิตอย่างสะดวกสบาย และมีตัวกลางสำคัญ คือ “เงิน” ที่มาพร้อมกับวัฒนธรรมความมั่งคั่ง ดังนั้น การได้มาซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นในระดับครัวเรือนและระดับปัจเจก ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนตัวของประชากรในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรม การกระจุกตัวของพลเมืองในพื้นที่บางพื้นที่ มีผลกระทบต่อระดับสุขภาพจิตใจที่ไม่แน่นอนของผู้คน ผู้คนในสังคมจะต้องเผชิญหน้ากับสภาวะโดดเดี่ยว วุ่นวาย สับสน

ดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางสิ่งเร้าทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความพยายามทุกวิถีทางในการตอบสนองความต้องการของตนเอง ต่อการดำเนินชีวิตแบบสะดวกสบายที่อาศัยเงินเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนในสังคมการบริโภค Pattamasiriwat, Kamuni and Jongsuksomsakul (2006) อธิบายถึงสังคมการบริโภคในยุคแห่งความหลากหลาย (Heterogeneous Preference) ความเปลี่ยนแปลงในยุคบริโภคอันทันสมัย ยิ่งทำให้เกิดช่องแคบในการเข้าถึงเนื้อหาใหม่ๆ ผู้คนในยุค ความเปลี่ยนแปลงเกิดสภาวะหวาดวิตกกังวลถึงความหลังและไม่พยายามติดตามความสุขแบบใหม่ (Disenchantment) แต่กลับไปชื่นชมความสุขแบบเดิมที่มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มขึ้นจากความลดน้อยถอยลง ตรงข้ามกับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการบริโภคของดั้งเดิมเพิ่มขึ้นตาม ในขณะเดียวกัน การแปรรูปวัฒนธรรมโบราณให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ โดยเฉพาะการผสมผสานท่วงทำนองดนตรี ทำเดิน และผลิตซ้ำ โครงสร้างเนื้อหาเดิมถ่ายทอดมาที่สื่อใหม่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นทุนสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผู้ดัดแปลง ผลิตซ้ำ หรือที่เรียกว่า ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital)

ทุนทางวัฒนธรรม เป็นการนำเอาวัฒนธรรมมาแปลงให้เป็นสินทรัพย์จึงกลายเป็น “ความมั่งคั่ง” ของปัจเจกบุคคล จากประสบการณ์ครอบครัว โรงเรียน และการลองถูกลองผิดในการดำเนินชีวิตของผู้คนที่ไม่สามารถถ่ายทอดไปยังผู้อื่น ได้ทั้งหมด แต่สามารถส่งไปยังผู้อื่นในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อเกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมร่วมกันใน สังคมการก่อตัวของสังคมที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลจนกลายเป็นทุนทางสังคม งานของเฮลลิเวลล์ และพูทนาม (Helliwell and Putnam, 2004) อธิบายถึงความสัมพันธ์ของทุนทางสังคมกับภาวะความอยู่ดีมีสุขในระดับปัจเจกของ ผู้คนในสังคม โดยเฉพาะการศึกษาที่ช่วยทำให้ผู้คนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเชิงสังคมวิทยาและจิตวิทยา บูดีเยร์ (Bourdieu, 1985) นำเสนอแนวคิดทุนทางสังคมตั้งแต่ ค.ศ.1960 เป็นต้นมาและมีงานวิจัยทางด้านทุนทางสังคมกับ จิตวิทยารวมทั้งทุนทางวัฒนธรรมจนถึงปัจจุบัน พบว่า มีความสำคัญกันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วม ทางวัฒนธรรมและการบริโภควัฒนธรรม (Cultural Participation and Consumption) (Hyypä, 2010, p. 43)

สื่อสารมวลชนเป็นช่องทางสำคัญในการทำให้วัฒนธรรมแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ไม่เพียงเท่านั้นการส่งเสริมคุณค่า วัฒนธรรมการบริโภคผ่านเนื้อหาสื่อโฆษณา เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความต้องการในการซื้อ จนบางครั้งบางคนบริโภคเกิน ความพอดีจะส่งผลให้เกิดการบริโภคเชิงวัฒนธรรมที่ขยายบทบาทหน้าที่และกระบวนการเผยแพร่ และอาศัยช่องทาง การสื่อสารใหม่ๆ นำเสนอเทคนิคการขายสินค้าที่เกินความเป็นจริง อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มผลกระทบในด้านอื่นๆ เชิง สัญลักษณ์ตามมามากมาย ส่งผลให้เกิดการสั่งสมจนกลายเป็นความเชื่อนำไปสู่ปฏิบัติ ธรรมเนียม ชนชั้นต่างๆ ของผู้คน ในสังคม

การผสมเชิงวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์และเสรีทางการค้า วัฒนธรรมการบริโภคและไลฟ์สไตล์ (Lifestyle) ยุคใหม่ ทำให้รายจ่ายเพิ่มขึ้น (การออมลดลง) แม้ว่าการนำเสนอเนื้อหาทางวัฒนธรรมผ่านสื่อรูปแบบใหม่ เช่น ละคร “บุพเพ สันนิวาสน” จะช่วยให้เกิดการสืบทอดทางวัฒนธรรม และส่งผลให้คนไทยจำนวนมากหันมาสนใจประวัติศาสตร์ว่าไม่ใช่ สิ่งน่าเบื่อหน่าย เป็นการให้ข่าวสารข้อมูลและเปิดโอกาสให้ผู้คนได้เข้ามาสัมผัสวัฒนธรรมอันเบาบาง แต่ขณะเดียวกัน ก็สร้างรสนิยมเฉพาะกาลอันเป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดอุปสงค์ที่ทำให้เกิดการสร้างผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม อาทิ ชุด แต่งกายไทยสมัยอยุธยา การท่องเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์อยุธยา มะม่วงน้ำปลาหวานในร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น นำไปสู่ ความมั่งคั่งของกลุ่มผู้ผลิตตามสโลแกนของรัฐบาล ตรงกันข้ามกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศ และไม่นำไปสู่ความคาดหวังสูงสุดท้ายของการพัฒนาประเทศ คือ ความยั่งยืน โดยเฉพาะประเด็น ความสุขที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกรัฐบาล อีกทั้ง การนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และความมั่งคั่งยังขาดการเชื่อมโยงให้รวมเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คนที่จะนำไปสู่ความสุขที่ยั่งยืน โดยเฉพาะผู้คนนอกเขตเมืองที่ยังคงมีวิถีชีวิตแนวเกษตรกรรมแต่ต้องเปิดรับเอาความทันสมัยเข้ามาในครัวเรือน จะเกิด ผลกระทบอย่างไรกับประชาชนในชนบทซึ่งเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในภาคการเกษตร ภาคเศรษฐกิจ และภาคการ สื่อสาร อันเป็นปัจจัยของการก่อตัวเป็นทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม

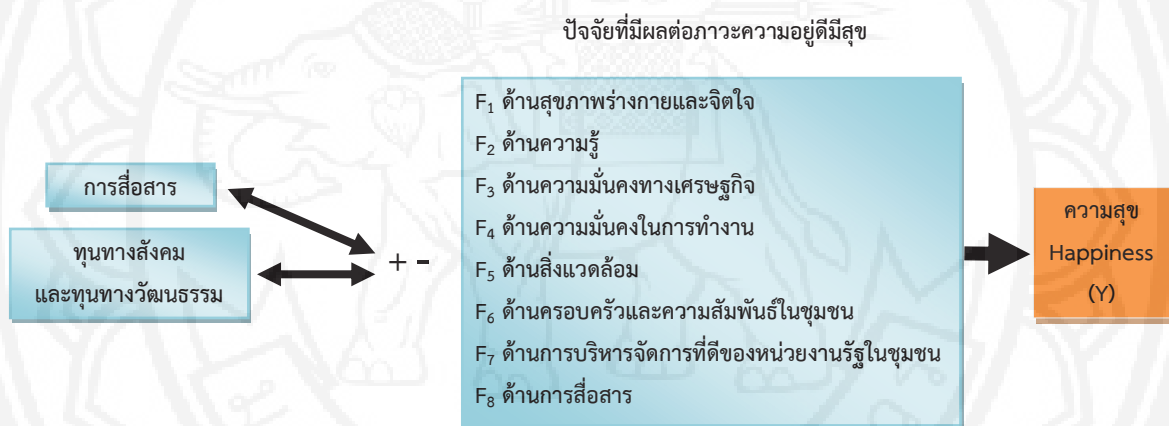
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสาร ทูทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม ที่นำไปสู่ปัจจัยแห่งความสุขอย่างพอเพียงที่ยั่งยืนในชุมชนเกาะคา จังหวัดลำปาง และชุมชนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของคนในชุมชนที่ศึกษา ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารชุมชน การสื่อสารกลุ่ม การสื่อสารมวลชน และการสื่อสารในสังคมออนไลน์
2. ทูทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะของความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ในชุมชนที่มีผลต่อการสร้างกิจกรรมทางสังคมหรือการพัฒนาวัฒนธรรมร่วมกัน และนำไปเป็นต้นทุนในการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ หรือมีผลต่อการส่งเสริมรายได้ทางเศรษฐกิจหรือผลต่อสถานภาพทางสังคมของบุคคลหรือกลุ่มสังคม
3. ความสุขอย่างพอเพียงที่ยั่งยืน หมายถึง การดำเนินชีวิตที่พอเพียงของคนในชุมชน โดยอาศัยการสื่อสารเป็นสื่อเชื่อมโยงกับคนในครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และคนภายนอกชุมชน จนก่อให้เกิดทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม และนำไปสู่สภาวะที่ดีของคนในชุมชน
4. สุขภาวะที่ดี หมายถึง ลักษณะการดำเนินชีวิตของบุคคลต่าง ๆ ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพและมีร่างกายที่ไม่เจ็บป่วย สภาพจิตใจที่ดีสามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุข

กรอบแนวคิด

รูปที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การวิจัยอาศัยระเบียบวิธีผสมผสานด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีหลักการคัดเลือกพื้นที่ในการศึกษาจากการสรุปผลการสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับกรมสุขภาพจิต สสส. และแผนงานสุขภาวะแห่งชาติ เดือนสิงหาคม 2558 (National Statistical Office, n.d.) รวมกับผลสำรวจจังหวัดที่ได้รับรางวัลการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นไปตามประกาศการคัดเลือกองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี โดยให้รางวัลเป็นแรงจูงใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ปีงบประมาณ 2558 (Office of the Decentralization to the Local Government Organization Committee, 2016) และนำมาจับคู่ความสัมพันธ์ร่วมกับข้อมูลจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนและจังหวัดที่มีความสุขมากที่สุดมาพิจารณา ได้พื้นที่การศึกษาเขตภาคเหนือ คือ เทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง และเขตภาคกลาง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น ผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนพื้นที่ละ 3 คน เพื่อนำเอาโครงร่างแบบสอบถามไปให้วิพากษ์พร้อมเสนอแนะประเด็นคำถามที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของพื้นที่นั้นโดยเฉพาะคำถามเกี่ยวกับทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

และให้นักวิชาการ จำนวน 3 ท่านวิพากษ์ ปรับแก้ไข จากนั้นทำการวัดค่าความเที่ยงและความตรงกับกลุ่มอาสาสมัครพื้นที่ละ 30 คน พบว่า ค่าทดสอบความเที่ยงตรง (r) = 0.94 เมื่อปรับแก้คำถามก่อนลงเก็บพื้นที่จริง การสำรวจครั้งนี้ อาศัยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane กับประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะคา จำนวน 3,603 คน (Thailand Information Center, n.d.a) และประชากรในเทศบาลตำบลท่าม 4,105 คน (Thailand Information Center, n.d.b) รวม 7,708 คน ค่าความแปรปรวน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 400 คน เฉลี่ยพื้นที่ละ 200 คน แต่ได้แบบสอบถามกลับคืนและนำมาใช้คำนวณได้เพียง 387 ชุด นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติทั้งเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความสัมพันธ์ (Correlations) และการสัปดาห์ปัจจัย (Factors Analysis)

สมมติฐานทางการวิจัย

ความสัมพันธ์ของความสุขกับทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่ามและชุมชนเกาะคา

H_0 : ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่ามและชุมชนเกาะคาไม่มีความสัมพันธ์กับความสุข

H_1 : ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่ามและชุมชนเกาะคามีความสัมพันธ์กับความสุข

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิงจำนวนมากกว่าชาย (68% และ 32% ตามลำดับ) อายุเฉลี่ย 54 ปี (ช่วงอายุระหว่าง 17-87 ปี) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจึงสามารถอ่านออกเขียนได้ (84.8%) ลักษณะของความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนเกือบทั้งหมดสมรสและยังคงอยู่ด้วยกัน ในจำนวนนี้มีทั้งชายและหญิงที่มีบทบาทเป็นหัวหน้าครัวเรือน ในขณะที่บางคนซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนแต่หย่าร้างหรือเป็นหม้าย และมีส่วนน้อยที่เป็นหัวหน้าครอบครัวทั้งที่ยังเป็นโสด แสดงให้เห็นว่า แม้ชุมชนนี้จะมีพื้นที่ใกล้กับกรุงเทพซึ่งเป็นเมืองหลวงและอยู่ใกล้กับจังหวัดอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม แต่จำนวนของผู้สมรสและอยู่ด้วยกันยังคงมีจำนวนสูงกว่าหย่าร้างหรือเป็นหม้าย เป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพของครอบครัวในสังคมชนบทใกล้เมือง ปัจจุบันนี้มีแนวโน้มเช่นเดียวกับสภาพของครอบครัวในเมืองหลวงหลายประเทศที่พัฒนาและเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว แต่ยังมีอัตราการอยู่ด้วยกันสูงกว่าประชากรในเมืองหลวง การแยกกันอยู่สืบเนื่องจากต้องเข้าไปประกอบอาชีพรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม มีส่วนน้อยที่รับจ้างในภาคเกษตรแต่ต้องไปอยู่ในต่างถิ่นอันเกิดจากการไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง รองลงมาคืออาชีพค้าขายในครัวเรือนและมีอัตราการว่างงานอยู่ในจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนที่เหลือกระจายตัวอยู่ในภาคการรับราชการหรือพนักงานในบริษัทเอกชน สภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยที่ 8,000-10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากไม่มีเงินออมประจำปี ทั้งยังมีรายจ่ายมากกว่ารายรับทำให้มีหนี้สินแต่ก็สามารถจัดการได้ ขณะที่บางส่วนที่มีเงินออมตั้งแต่ 1-15% จากรายได้ทั้งหมดต่อปี แต่ยังคงมีหนี้สินที่สามารถจัดการได้ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีรายได้ 15,000-20,000 บาท บางส่วนมีปัญหาในการไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามเวลามากที่สุด

พฤติกรรมการใช้สื่อ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและความถี่ร้อยละในการจำแนกประเภทของการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อในชีวิตประจำวัน

ประเภทของสื่อ	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
สื่อโทรทัศน์			
โทรทัศน์ช่องดิจิทัล ได้แก่ GMM, Thairath TV, ช่องวัน, ช่อง 8, ช่อง HD ทุกช่อง อมรินทร์ทีวี, เวอร์คพอย์, MONO29	3.85	1.27	มาก
โทรทัศน์ช่องอนาล็อก 3 5 7 9 Thai PBS และ NBT	3.28	1.49	ปานกลาง
สื่อสังคมออนไลน์			
ชอบพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสารมือถือ	3.40	1.52	ปานกลาง
โทรศัพท์มือถือต้องอยู่ติดตัวตลอดเวลาเพื่อพร้อมรับข่าวสารทุกเวลา	2.62	1.72	ปานกลาง
ชอบใช้อินเตอร์เน็ตเช็คข้อมูลข่าวสารจากที่ต่าง ๆ	2.28	1.89	น้อย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
ก่อนจะนอนจะต้องวางมือถือเพื่อลุกขึ้นมารับข้อมูลเมื่อได้รับการแจ้งเตือน	2.28	1.70	น้อย
ดาวน์โหลดโปรแกรมการสื่อสารในมือถือเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและคนรู้จัก	2.25	1.72	น้อย
อินเทอร์เน็ต เช่น Facebook, LINE, Twitter	2.22	1.72	น้อย
เปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านระบบสังคมออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง	2.21	1.80	น้อย
ส่งข้อความสั้น สติกเกอร์ ไปยังผู้คนในแต่ละกลุ่มเพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในสังคม	2.06	1.72	น้อย
สมัครเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรักษาสถานภาพทางสังคมกับกลุ่มคนเหล่านั้น	2.04	1.61	น้อย
สื่อบุคคล			
สมาชิกในครอบครัว	3.39	1.59	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่น เช่น อสม. ประชาคมหมู่บ้าน	3.30	1.73	ปานกลาง
พระสงฆ์	3.14	1.63	ปานกลาง
เพื่อนบ้าน	3.05	1.30	ปานกลาง
สื่อขนาดเล็กในชุมชน			
มีหอกระจายข่าวแจ้งข่าวสารในชุมชน	3.29	1.62	ปานกลาง
หอกระจายข่าว เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน	3.23	1.79	ปานกลาง
แผ่นพับ จดหมายข่าวของ อบต. ปัสะครั้ง	2.94	1.53	ปานกลาง
รถแห่ รถประชาสัมพันธ์	2.38	1.55	น้อย
สื่อสิ่งพิมพ์			
ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ตอนเช้า	1.91	1.79	น้อย
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก	2.36	1.59	น้อย
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1.83	1.57	น้อย
หนังสือพิมพ์มติชน ประชาชาติ กรุงเทพธุรกิจ	1.82	1.51	น้อย
ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ระหว่างทานอาหาร	1.54	1.65	น้อยที่สุด
สื่อวิทยุกระจายเสียง			
วิทยุกระจายเสียงเน้นฟังรายการการเมือง	2.43	1.78	น้อย
วิทยุกระจายเสียงผ่านดาวเทียมเน้นฟังรายการบันเทิง	2.27	1.77	น้อย
วิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่นเน้นฟังรายการบันเทิง	2.17	1.71	น้อย
ชอบเปิดวิทยุและโทรทัศน์พร้อมกัน	1.83	1.81	น้อย
ชอบเปิดรับฟังรายการวิทยุทั้งวัน	1.78	1.63	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารของคนในชุมชนส่วนใหญ่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ดิจิทัลมากที่สุด โดยพบว่า รายการโทรทัศน์ 10 อันดับที่มีความนิยมในระบบดิจิทัล ช่อง 33 เปิดรับชมปานกลางมีค่าสูงสุด 3.03 (S.D.= 1.91) ส่วนอีก 9 ช่องเปิดรับชมเป็นบางครั้ง ได้แก่ ช่อง 35, 24, 34, 32, 29, 36, 27, 1 และช่อง 23 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า แม้หมายเลขช่องจะเปลี่ยนไปแต่หากพิจารณาว่าเป็นช่องเดิมในระบบอนาล็อก คือ ช่อง 3, 7, 5 ส่วนที่เป็นช่องดิจิทัลใหม่ คือ ช่อง TRUE, Amarin, Thairath, MONO 29, PPTV, CH8 และ Workpoint ซึ่งเคยเป็นผู้ผลิตสื่อในสิ่งพิมพ์ และกลุ่มผู้ผลิตเนื้อหา (Content Providers) ให้กับช่องหลักและเปลี่ยนบทบาทของบริษัทผู้ผลิตรายการอย่างเดียมาเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์ ส่วนสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ที่เหลืออีก 26 ช่องที่วิดิทัศน์ที่ดูเพียงครั้งเดียว ได้แก่ ช่อง MCOT HD, GMM ONE, Thai PBS, 3SD, 3 Family, Nation TV, NBT HD, GMM25, Now26, TNN24, NEWS TV, Voice TV, Spring News, MCOT Kids, Bright TV and THV มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67–1.99 และ ค่า S.D. ระหว่าง 1.3–1.9 ส่วนช่อง 10 ที่วีรัฐบาล หรือ Parliament ช่องยังไม่เป็นที่นิยมในการเปิดรับชมรายการ เพราะมีเนื้อหาไม่ตอบสนองต่อพฤติกรรมที่เคยชินในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงอย่างที่เคยเปิดรับผ่านสื่ออนาล็อก โดยเฉพาะเนื้อหาจากช่องสาม ที่ได้รับความนิยมสูงเพราะมีรายการละคร เช่น บุพเพสันนิวาส รายการข่าว “เรื่องเล่าเช้านี้” “ข่าวสามมิติ” หรือมีการผลิตเนื้อหาละครที่แสดงให้เห็นเพศที่สาม รายการเกมส์โชว์ และการแข่งขัน

การประกวรื่องเพลงแนวใหม่ รวมทั้งการมีละครสะท้อนวัฒนธรรมอินเดีย หรือเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจ เช่น สีดาราม พระพุทธเจ้า ที่มีเนื้อหาสร้างความบันเทิงมากกว่ามีเนื้อหาสาระที่เข้มข้นมากเกินไป ซึ่งการสำรวจครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เปิดรับชมรายการจากสถานี LOCAL และทีวีรัฐสภา

อันดับสอง คือ การใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ผ่านมือถือ เพื่อรักษาสัมพันธภาพกับคนในสังคมหรือหาข้อมูลข่าวสารซึ่งมีเป้าหมายเช่นเดียวกับการสื่อสารบุคคลอันเป็นส่วนหนึ่งของการเกิดทุนทางสังคมเพราะการสื่อสารจะช่วยธำรงบทบาท ตัวตน สร้างการมีส่วนร่วมและเชื่อมโยงคนในชุมชนให้เข้ามาทำกิจกรรม แสดงความคิดเห็น และวางแผนนโยบายนำไปสู่การสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในพื้นที่ ทำให้ค่าเฉลี่ยของประเภทการสื่อสารสังคมออนไลน์และการสื่อสารบุคคลใกล้เคียงกัน ในขณะที่สื่อชุมชนยังคงบทบาทหน้าที่ในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารภายในพื้นที่ชุมชนเล็ก ๆ ได้ เพราะสื่อมวลชนขนาดใหญ่ไม่มีพื้นที่และเวลาที่เพียงพอให้กับประเด็นหรือวาระของคนในชุมชนอันส่งผลให้การใช้สื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุกระจายเสียงมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น อีกทั้ง การเข้ามาแทนที่ของสื่อสังคมออนไลน์ที่นำเอาเนื้อหาในหนังสือพิมพ์และรายการวิทยุไปแพร่กระจายต่อทางเครือข่ายยังลดบทบาทของสื่อทั้งสองลงตามทิศทางของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปนั่นเอง

ผลวิจัยด้านทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม จำแนกออกเป็น 2 พื้นที่

1) ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี การวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO และ Bartlett's Test) ค่า KMO = 0.918 ซึ่งมากกว่า 0.05 และเข้าใกล้ 1 สรุปได้ว่า ข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า Bartlett's Test มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square = 3793.585 ได้ค่า Significance = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่า ตัวแปรทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนเกาะคาทั้ง 33 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ตัวแปร 33 ตัว แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 “การมีส่วนร่วม ความเสมอภาคเท่าเทียม ช่วยเหลือและสืบทอดทุนทางสังคมไปสู่คนรุ่นใหม่” ประกอบด้วย

- ผู้บริหารทำงานเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สามารถเข้าถึงคนในชุมชน ให้การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้สม่าเสมอ
- ผู้นำทุกระดับในตำบล สามารถให้ความรู้กับคนในชุมชนด้านการบริหารจัดการชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- ทำให้ดู บอกให้รู้ ไปดูด้วยกัน เป็นกิจกรรมของการพัฒนาชุมชน
- คนในชุมชนโดยส่วนใหญ่มีความผูกพันกันเป็นเครือ ญาติ ทำให้เกิดประชาคมและความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ในการสร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ของในพื้นที่ตำบลท่างาม สามารถสร้างการเรียนรู้ สร้างงานสร้างรายได้ และทำให้มีความสุข
- คนในสังคมทำงานมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งสถานภาพทางสังคมและเพศภาวะวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่ได้รับการออกแบบโดยเฉพาะของโรงเรียนในพื้นที่ตำบลท่างาม เพื่อให้เกิดการธำรงรักษาและถ่ายทอดไปยังเยาวชนรุ่นใหม่
- รสชาติของอาหารยังเป็นไปตามแบบฉบับของตำบลท่างามเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดต่อกันมายาวนาน เวทีประชาคมหมู่บ้าน นำไปสู่การจัดเก็บข้อมูลผู้ที่ยากลำบาก (คนยากจน คนด้อยโอกาส ผู้ประสบปัญหาทางสังคม) ที่ทำให้ท่านได้รับการช่วยเหลืออย่างดี

• การจักสาน สานแห เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดรายได้กับครอบครัว คนในชุมชนช่วยเหลือกันเวลามารวมกลุ่มกัน และการแข่งเรือยาวเป็นภูมิปัญญาในการต่อเรือและทำพายที่สืบทอดต่อกันมาของชุมชนคนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

กลุ่มที่ 2 เรียกว่า “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนทำให้เกิดทุนทางสังคม” ประกอบด้วย

- การแสดงความคิดเห็นเวลาเข้าร่วมประชุมกลุ่มในชุมชน
- อาชีพที่ทำในปัจจุบันเป็นธุรกิจชุมชนที่ช่วยทำให้ไม่ต้องเดินทางออกไปทำงานต่างถิ่น

- การเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทำให้ท่านมีบทบาทช่วยเหลือชุมชนอย่างเต็มที่
- ร้านค้าและงานบริการในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดรายได้และความยั่งยืนในการดำเนินชีวิต

กลุ่มที่ 3 เรียกว่า “*ความไม่ร่วมมือของคนในชุมชนและการไม่รักษาวัฒนธรรมชาติพันธุ์*” ประกอบด้วย

- เวลามีปัญหาเดือดร้อนคนในชุมชนไม่ช่วยเหลือ
- การไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเลยเป็นสิ่งที่ปกติที่ท่านทำทุกครั้งที่จะเข้าร่วมประชุม
- คนในชุมชนทำงานอพยพมาจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว เมืองเวียงจันทน์

กลุ่มที่ 4 เรียกว่า “*ความสามัคคี น้ำใจและการเอื้อเฟื้อต่อกันในชุมชน*” ประกอบด้วย

• พนักงานท้องถิ่น เป็นคนในชุมชนและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และสามารถเข้าถึง คอยให้การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐระดับท้องถิ่นเพราะมีการเข้ามาสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของท่านเป็นประจำ

- คนทำงานเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันแม้ไม่มีการร้องขอ

กลุ่มที่ 5 เรียกว่า “*ความโปร่งใสในการบริหารจัดการและการจัดสรรงบประมาณ*” ประกอบด้วย

• คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเขียนแผนงานโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและรับทราบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของเทศบาลหรือองค์กรส่วนท้องถิ่น

กลุ่มที่ 6 เรียกว่า “*ทุนทางวัฒนธรรม*” ประกอบด้วย

- ปราชญ์ชาวบ้านด้านการสืบสานดนตรีไทยตำบลท่ามถ้ำทอดภูมิปัญญาแก่เยาวชน และคนในชุมชน
- ปลาส้มปาก ปลาบ้า ปลาหยอ ปลาเค็ม เป็นภูมิปัญญาด้านการถนอมอาหารที่คนในชุมชนนำไปทำเป็นสินค้าสร้างรายได้ให้กับตนเอง
- ข้าววัด พิธีกรรม และปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นประจำ
- การรำวง รำกลองยาว เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่นิยมเล่นเป็นประจำในช่วงเทศกาลสำคัญทางประเพณี ชุมชนมีการสืบทอดการละเล่นกลองยาวให้กับคนรุ่นใหม่

2) มิติทางด้านทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนเกาะคา การวิเคราะห์องค์ประกอบ (KMO และ Bartlett's Test) ค่า KMO = 0.846 ซึ่งมากกว่า 0.05 และเข้าใกล้ 1 สรุปได้ว่า ข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า Bartlett's Test มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square = 4513.220 ได้ค่า Significance = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่า ตัวแปรทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนเกาะคาทั้ง 34 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้ตัวแปร 34 ตัว แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรียกว่า “*ทุนทางสังคมจากสัมพันธภาพ ภราดรภาพและการหยิ่งรักภักดีทางวัฒนธรรม*” ประกอบด้วย

- ผู้นำชุมชนมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศและมีสัมพันธภาพที่ดีกับข้าราชการระดับจังหวัด
- คนในชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง
- ผู้นำในองค์กรบริหารส่วนตำบลมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอกทำให้ได้รับโอกาสในการเข้าแข่งขันและได้รับรางวัล
- คนในชุมชนได้รับการศึกษาที่ดี ทำให้กลับมาพัฒนาท้องถิ่น โดยประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐ หรือทำงานในชุมชน
- วัฒนธรรมการล่องสะเปาของชาวเกาะคาเป็นกิจกรรมที่ทำให้คนในชุมชนผูกพันและเกิดการรวมตัวกันเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ดีงาม

- สังคมเกาเหาคาเป็นสังคมของการมีส่วนร่วม คนในสังคมมีความเสมอภาค คนในชุมชนโดยส่วนใหญ่มีความผูกพันกันเป็นเครือญาติ ทำให้เกิดประชาคมและความร่วมมือกันเป็นอย่างดี ในการสร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชน
- ชุมชนเกาเหาคามีความเป็นมาในการตั้งถิ่นฐานทำให้มีความเชื่อมโยงในอดีตจนเกิดเป็นรากวัฒนธรรมที่ยั่งยืน และตำบลเกาเหาคามีสภาพสังคมที่เอื้อต่อการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชนโดยไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปทีอื่น

กลุ่มที่ 2 เรียกว่า “ความสุขจากทุนทางวัฒนธรรมและพื้นที่สาธารณะ” ประกอบด้วย

- บายศรีของอาจารย์จารึก ฉลุทอง ใบตอง นายศรีเพทาย เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในชุมชน
- ปรายชัยชาวบ้านอาจารย์มนู ใจงาม เป็นที่นับถือของคนในชุมชนด้านการเขียนตุง
- การละเล่นพื้นเมือง เช่น การฟ้อนดาบ การฟ้อนเล็บ เป็นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน
- การแสดงศิลปวัฒนธรรม “จ้อยและซอ” ป้าจันทร์ฉาย มีส่วนในการบำบัดสุขภาพจิตของผู้รับสาร
- สวนสาธารณะบ้านเหล่าเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สร้างความสุขให้กับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน คนในชุมชนมีความสามารถในการประดิษฐ์ดอกไม้ เย็บผ้า ผลิตภัณฑ์จากกะลา จนกลายเป็นวัฒนธรรมที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน พัฒนาสังคมในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำให้ทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนไม่หายไป

กลุ่มที่ 3 เรียกว่า “แปลงเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทุน” เกี่ยวกับ

- เกษตรเคมี เกษตรอินทรีย์ ปฏิกูล ทุกหลังคา ต้องปลูกผักปลอดสารพิษเกิน 7 ชนิดเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความพอเพียงให้กับคนในชุมชน
- ตู้เย็นพอเพียง รับประทานในบ้านเหลือแล้วจำหน่ายเป็นลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมความอยู่ดีมีสุข แบบพอเพียงตามแนวทางพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9
- คนในชุมชนมีการจัดการขยะที่ดีจนกลายเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชนและครอบครัว
- ร้านค้าแต่ไม่ขาย เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนมีรายได้สิ่งของที่ใช้แล้วและช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ปราศจากขยะ
- ความซื่อสัตย์ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความเชื่อถือของคนในชุมชน และกลายเป็นพฤติกรรมส่วนหนึ่งของคนในชุมชน
- โครงการบ้านนาอยู่ หน้าบ้านน้อมอง เป็นโครงการที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน

กลุ่มที่ 4 เรียกว่า “ผู้ประสานงานของรัฐส่งเสริมทุนวัฒนธรรม” เกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมของคนในชุมชนด้านการวางแผนงานโครงการและการรับทราบงบประมาณ

กลุ่มที่ 5 เรียกว่า “ทุนทางวัฒนธรรม” ประกอบด้วย กล้องข่าวป้าจันทร์ฉาย กล้องข่าวชาวเหนือ ใช้ในลานธรรมและดนตรีพื้นเมืองสลับ ซอ ซึง คือ ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน

เมื่อได้ปัจจัยทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมแยกวิเคราะห์ในแต่ละพื้นที่แล้ว ผู้วิจัยนำตัวแปรทั้งหมดไปวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ถดถอยด้วยวิธีการ Enter ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (R) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย R^2 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2 Change) ค่าอัตราส่วนเอฟ (F) และค่าอัตราส่วนเอฟของสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (F Change) ของตัวแปรอิสระด้านต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ภาวะความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนทำงาน (Y) จากการคำนวณตามวิธีการแบบเพิ่มหรือลดเป็นขั้น ๆ (Enter) ได้ค่าดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ถดถอยของปัจจัยทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมกับความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนทำงาน

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.495 ^a	.245	.216	1.643	1.635

$R^2 = 0.245$ หมายถึง สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ = 24.5% หรือปัจจัยของภาวะความอยู่ดีมีสุข สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของความอยู่ดีมีสุขได้ 24.5% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 น้อยกว่า 0.05 ยอมรับตาราง Model ที่ 1

อธิบายได้ว่า ตัวแปรทั้ง 33 ตัวมีอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สัมพันธ์ที่ขนาดความสัมพันธ์ยอมรับได้ $R = 24.5\%$ ค่า Durbin-Watson มีค่า 1.635 อยู่ระหว่าง 1.5–2.5 หมายถึง เป็นอิสระต่อกัน

สมการพยากรณ์ เมื่อองค์ประกอบทางด้านทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (y) ได้ 24.5% อีก 76.5% อาจจะมีตัวแปรอย่างอื่นที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร y ทั้งนี้ จากข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 199 คน ทำนายพยากรณ์ได้ตามข้อมูลที่เก็บมาในขอบเขตข้อมูลที่มีเท่านั้น หมายความว่า ทุก ๆ ค่าเฉลี่ยของความสุขและความอยู่ดีมีสุขในตำบลท่างามที่เพิ่มขึ้น 8.36 หน่วย ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกมีสุขของประชาชน ด้วยการเพิ่มความเสมอภาคเท่าเทียม ช่วยเหลือและสืบทอดทุนทางสังคมไปสู่คนรุ่นใหม่ (0.624 หน่วย) เพิ่มระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนทำให้เกิดทุนทางสังคม (0.569 หน่วย) เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการและการจัดสรรงบประมาณ (0.201 หน่วย) เพิ่มทุนทางวัฒนธรรม (0.112 หน่วย) เพิ่มความสามารถของผู้นำในการส่งเสริมชื่อเสียงท้องถิ่น (0.022 หน่วย) และลดความไม่ร่วมมือของคนในชุมชนและการไม่รักษาวัฒนธรรมชาติพันธุ์ (0.071 หน่วย)

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยของปัจจัยทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมกับความสุขของคนในชุมชนเกาะคา

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.335 ^a	.112	.088	1.415	1.591

$R^2 = 0.245$ หมายถึง สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ = 11.2% หรือปัจจัยของภาวะความอยู่ดีมีสุข สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของความอยู่ดีมีสุขได้ 11.2% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 น้อยกว่า 0.05 ยอมรับตาราง Model ที่ 1 อธิบายได้ว่า ตัวแปรทั้ง 34 ตัวมีอย่างน้อย 1 ตัวแปรที่สัมพันธ์ที่ขนาดความสัมพันธ์ยอมรับได้ $R = 33.5\%$ ค่า Durbin-Watson มีค่า 1.591 อยู่ระหว่าง 1.5–2.5 หมายถึง เป็นอิสระต่อกัน

สมการพยากรณ์ เมื่อองค์ประกอบทางด้านทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (y) ได้ 11.2% อีก 88.8% อาจจะมีตัวแปรอย่างอื่นที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร y ทั้งนี้ จากข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 188 คน ทำนายพยากรณ์ได้ตามข้อมูลที่เก็บมาในขอบเขตข้อมูลที่มีเท่านั้น หมายความว่า ทุก ๆ ค่าเฉลี่ยของความสุขและความอยู่ดีมีสุขในตำบลเกาะคาที่เพิ่มขึ้น 7.56 หน่วย ตัวแปรที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกมีสุขของประชาชนด้วยการเพิ่มทุนทางสังคมจากสัมพันธภาพ ภราดรภาพและการหยั่งรากลึกทางวัฒนธรรม (0.456 หน่วย) เพิ่มความสุขจากทุนทางวัฒนธรรมและพื้นที่สาธารณะ (0.143 หน่วย) เพิ่มการแปลงเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทุน (0.110 หน่วย) เพิ่มผู้ประสานงานของรัฐส่งเสริมทุนวัฒนธรรม (0.053 หน่วย) เพิ่มทุนทางวัฒนธรรม (0.049 หน่วย)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ของความสุขกับทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนท่างามและชุมชนเกาะคา

ความสุข	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมตำบลท่างาม	.519**	.000
ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมตำบลเกาะคา	.439**	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท่างามและชุมชนเกาะคา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของคนในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ความสุขของคนในชุมชนทั้งสองอยู่ในระดับสูงมาก โดยทั้งสองชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว เนื่องจากการสื่อสารด้วยกันตลอดเวลา การสื่อสารทำให้เกิดความรักใคร่ปรองดอง เคารพและให้เกียรติ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ส่งผลต่อระดับความร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นและวางแผนอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งนี้ ชุมชนทำงาน จังหวัดสิงห์บุรี มีระดับค่าเฉลี่ยของทุนทางสังคมในด้านการเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ไม่มีการร้องขอสูงที่สุด ส่งผลต่อบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่สามารถจัดการแก้ปัญหาและสร้างมิตรภาพระหว่างคนในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมแรงในการทำงาน

ในขณะที่คนในชุมชนเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยส่วนใหญ่ทุนทางสังคมเติบโตจากความผูกพันกันเป็นเครือญาติ ส่งผลต่อความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ทั้งในระดับครัวเรือนและนอกครัวเรือน เช่น “โครงการบ้านนาอยู่ หน้าบ้านนาเมือง” “ตุ๋นเหียนพอเพียง” “ร้านค้าแต่ไม่ขาย” เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนมีรายได้สิ่งของที่ใช้แล้ว และช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนและการจัดการขยะที่สามารถทำให้สิ่งปฏิกูลในพื้นที่กลายเป็นปุ๋ยอินทรีย์ทางการเกษตรสร้างความยั่งยืนต่อสุขภาพของชุมชนให้ห่างไกลจากสารเคมี

ทุนทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์และการสื่อสารที่ดีในครอบครัวส่งผลให้มีปัญหาในการดื่มสุราและหรือเล่นการพนันมีน้อยทั้งสองชุมชน

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อความรู้สึกมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง เนื่องจากคนในชุมชนมีปัญหาสุขภาพที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายเพื่อการรักษาอย่างต่อเนื่อง สภาวะเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันไม่มีผลกระทบกับความพึงพอใจ เพราะโดยส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงไม่เดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ไม่เพียงเท่านั้นทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นงานที่ทำในครัวเรือนช่วยสร้างรายได้และทำให้ผู้คนในชุมชนไม่ต้องไปรับจ้างทำงานอื่น ปัญหาทางด้านสังคมมีน้อย

ปัจจัยทางด้านทุนทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีของสภาวะทางด้านจิตใจของประชาชน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมจ้อยและซอของบ้านจันทร์ฉายที่นำไปใช้ในลานธรรม การละเล่นพื้นเมือง เช่น การฟ้อนดาบ การฟ้อนเล็บ ดนตรีสล้อซอซึง บายศรีของอาจารย์จารึก ฉลุทอง ใบตองของนายศรีเพทาย ปราชญ์ชาวบ้านด้านการเขียนตุ้มมนู ใจงาม การประดิษฐ์ดอกไม้ เย็บผ้า ผลิตภัณฑ์จากกะลา รสชาติอาหารและการทำพวงมะโหดอันเป็น “ความสุขที่เกิดจากทุนทางวัฒนธรรม”

ผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจระดับมหภาค โดยเฉพาะปัญหาสภาพการจราจรที่เป็นฝุ่นและลูกรังน้ำท่วมขัง รวมไปถึงวิกฤตน้ำท่วมในปี พ.ศ.2554 กรณีประตุน้ำบางโคมศรีแตกจนกลายเป็นความขัดแย้งต่างพื้นที่ และสะท้อนให้เห็นการจัดสรรงบประมาณรัฐในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่ผิดพลาด กลายเป็นโอกาสที่ทำให้ชุมชนได้รับงบประมาณมาพัฒนาให้กลายเป็นสถานที่เหมาะแก่การท่องเที่ยวและการพักผ่อนของคนในชุมชน (ดูภาพประกอบด้านล่าง)

รูปที่ 2 ภาพถ่ายเหตุการณ์อุทกภัยปี พ.ศ.2554 และภาพด้านขวามือ ประตูน้ำบางโคมศรีใหม่

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทุกองค์ประกอบในแต่ละปัจจัยทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมในชุมชนทั้งสองแห่งมีการสื่อสารเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทั้งกับสมาชิกในครอบครัว เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่น เช่น อสม. ประชาคมหมู่บ้าน ก่อให้เกิดทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการแปลงทุนทางวัฒนธรรมที่มีในชุมชนให้แปลงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและสามารถแปลงสินทรัพย์ในดิน เช่น กล้วย

พืชผัก ผลไม้ที่ปลูกได้ในพื้นที่มาเป็นสินค้าทำให้เกิดความพอเพียงต่อการดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ไม่ต้องเคลื่อนย้ายถิ่นฐานไปนอกชุมชน อีกทั้งสื่อชุมชนขนาดเล็ก อาทิ หอกระจายข่าว ทำหน้าที่อย่างทรงพลังในการกระจายข้อมูลข่าวสาร และส่งข้อความนัดพบผู้คนให้เข้าไปยังพื้นที่สาธารณะของตำบลเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไขปัญหา และออกแบบ ดำเนินกิจกรรมทั้งที่เป็นนโยบายสั่งตรงจากรัฐบาลส่วนกลาง และนโยบายที่เกิดจากการวิเคราะห์ปัญหาและรับรู้ปัญหาในท้องถิ่น การรับสารจากหอกระจายข่าวในชุมชนจึงยังคงบทบาทสำคัญแม้จะมีสื่อใหม่ คือ สังคมเครือข่ายออนไลน์ เช่น LINE อันเป็นโปรแกรมในการส่งข้อมูล นัดพบที่สะดวก แต่มีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายของการใช้เครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ต และความเข้าใจในการตีความหมายของสาร ซึ่งบางครั้งมีข้อมูลปริมาณมาก อ่านและตีความยาก แต่สามารถสะท้อนเรื่องราวของคนกลุ่มเล็ก ๆ ในพื้นที่ชุมชนให้คนทั่วไปได้รับรู้ เช่น Jongsuksomsakul (2016) พบว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในความสุขของการบริหารจัดการชุมชนตอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งที่ต้องการสื่อเรื่องราวที่ดีของชุมชนออกไปให้คนภายนอกรับรู้ถึงความสุขและที่เป็นช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของความสุขภายนอกเพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน โดยเฉพาะความภาคภูมิใจที่จะนำเสนอความเป็นอยู่ที่พอเพียงของคนในชุมชนให้โลกภายนอกได้รับรู้ แตกต่างกับชุมชนหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี (Jongsuksomsakul, 2015) พบว่า ในปี พ.ศ.2554 สื่อขนาดเล็กที่ชุมชนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันแสดง คือ ละครเวที เป็นสื่อที่สร้างความสุขและความภูมิใจให้กับชุมชนในเวลาที่สื่อสังคมออนไลน์ยังไม่ขยายพื้นที่กว้างขวางเช่นในปัจจุบัน

ตรงกันข้ามกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีการสื่อสารในประเทศไทยที่มีระบบการสื่อสารมีประสิทธิภาพแต่คนในชุมชนเป็นเพียงผู้ตั้งรับกับความทันสมัยที่เข้ามาแทรกตัวในวิถีชีวิตดั้งเดิมแบบเกษตรกรรม และด้วยเหตุที่คนในชุมชนดำเนินชีวิตโดยการน้อมนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันออกแบบทุนวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ทรัพยากรในพื้นที่ให้มีมูลค่าเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของครอบครัว มีอยู่ มีกินอย่างเพียงพอ โดยมีการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้งในครอบครัว และระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐในชุมชนอยู่ตลอดเวลาทำให้ทุนทางสังคมหล่อหลอมทุนทางวัฒนธรรม สร้างมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง เช่นเดียวกับที่สื่อชุมชนยังคงทำหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านเสียงตามสาย ป้ายประกาศ รดน้ำ ใบปลิว และขยายออกไปยังพื้นที่สาธารณะให้คนภายนอกชุมชนได้รับรู้โดยอาศัยการสื่อสารกิจกรรมผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ เว็บไซต์

รูปที่ 3-5 ประมวลภาพการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ความสงบของชุมชน ความสุขที่เกิดจากการดำเนินชีวิตอย่างเข้าใจภายใต้การเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่งของชุมชน ซึ่งถึงแม้จะถูกการพัฒนาเข้ามาครอบงำ และแวดล้อมด้วยสื่อกระจายตัวเข้าไปในสังคมชุมชนแต่วิถีชีวิตในชุมชนยังคงยืนหยัดในการเป็นสังคมเกษตรกรรม คนในพื้นที่ตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อภัยพิบัติธรรมชาติ ในขณะที่คนในชุมชนเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งส่วนใหญ่มีความผูกพันกันเป็นเครือญาติ ทำให้เกิดประชามร่วมกันสร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้กับชุมชน ยังคงมีประเพณีตามวิถีคนเมืองเหนือท่ามกลางการไหลบ่าทางวัฒนธรรมตะวันตก

ขณะเดียวกันสิ่งที่เข้ามาเชื่อมรอยต่อของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงที่สำคัญ คือ ทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับลักษณะของการบริหารจัดการ การสร้างความมีส่วนร่วมให้กับคนในชุมชน การสื่อสารและการใช้เครื่องมือการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชน บุคลิกภาพและภูมิหลังด้านสถานภาพทางสังคมและการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ของทั้งสองแห่ง จะพบว่า ชุมชนท่างามมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกาะคาอย่างมาก แม้จะมีความ

แตกต่างกันอย่างชัดเจนแต่โดยภาพรวมมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การดำเนินงาน การแสดงความคิดเห็น ไม่เพียงเท่านั้นการตรวจสอบตรวจสอบดูแล การจัดสรรงบประมาณในการให้สวัสดิการแก่ชุมชนทั้งด้านการรักษาพยาบาลและการจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ ของชุมชนทำงานจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกาะคาแต่ก็ไม่ห่างกันมาก แสดงให้เห็นว่า ประเด็นของการบริหารจัดการภาครัฐได้ก็ตามที่มีความเชื่อมโยงกับภาคราชการส่วนกลางของจังหวัด อาทิ สถานีตำรวจที่จะต้องจัดสรรตำรวจเข้ามาตรวจตราในพื้นที่ หรืองบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาจากส่วนกลาง หรือจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบการบริหารงบประมาณของกระทรวงการคลังจะมีค่าเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ คอนรอย, เอลลิส, อีสา, แมคคอย และสินิทเทอร่า (Conroy and Ellis, 2000; Isa, 2001; McCoy, 2002 and Sinisterra, 2007 as cited in Throsby, 2005) รวมไปถึงงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาผลกระทบทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นการพัฒนาการต่อเนื่องมาจนถึงเรื่องของการพัฒนาคน หรือทรัพยากรมนุษย์และนำมาสู่การสร้างดัชนีชี้วัดความสุขของประชาชนในแต่ละจังหวัด เช่นเดียวกับผลการศึกษาความอยู่ดีมีสุขของสังคมไทยของ National Economic and Social Development Board (2002, pp. 1-3) ด้วยการประเมินผลกระทบสุดท้ายจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกิดขึ้นกับคน ติดตามการเปลี่ยนแปลงผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยืดครองเป็นศูนย์กลางในกรอบระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ โดยใช้ดัชนีชี้วัดความอยู่ดีมีสุขที่ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการศึกษา พบว่า ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยโดยรวมลดลงหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจและยังอยู่ในสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก วิกฤตเศรษฐกิจไม่มีผลกระทบต่อด้านสุขภาพอนามัยและโอกาสในการเรียนรู้ มีผลกระทบน้อยในด้านที่อยู่อาศัยและการรับบริการสาธารณสุขโรค แต่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการมีงานทำและชีวิตการทำงาน และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในด้านเศรษฐกิจ แม้ขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพแต่ยังคงมีปัญหาในด้านการกระจายผลประโยชน์ของการพัฒนาที่ไม่เป็นธรรม การไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

ข้อเสนอแนะเชิงการศึกษาวิจัย และเชิงการนำไปปฏิบัติ

1. ข้อเสนอแนะเชิงการศึกษาวิจัย

1.1 ระดับความสุขของชุมชนมีตัวแปรด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นตัวแปรที่สำคัญ เช่นเดียวกับตัวแปรทางด้านทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรม

1.2 การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือของผู้นำในท้องถิ่นต่างก็มีบทบาทและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเป็นผู้ทำหน้าที่สร้างการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมกับผู้คนในชุมชนและผู้บริหารชุมชนรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐในชุมชนซึ่งโดยทั้งหมดเป็นเครือข่ายกันโดยส่วนใหญ่

2. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

2.1 เนื่องจากระดับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางซึ่งเป็นการสะท้อนให้ภาครัฐบาลเข้าใจว่าการบริหารจัดการประเทศแบบปัจจุบัน (ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล) จะเกิดผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

2.2 การที่ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางความรู้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตด้วยตนเองและไม่รับนโยบายแบบบนลงล่างโดยไม่ต้องพึ่งพารัฐส่วนกลางเช่นในอดีตที่ผ่านมา การบริหารจัดการของรัฐในชุมชนจึงต้องมีความเข้มแข็งและควบรวมกันเพื่อให้เกิดความประหยัดในการใช้งบประมาณในพื้นที่ให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับงบประมาณดำเนินการวิจัย ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริกุล สำหรับการเป็นพี่เลี้ยงงานวิจัย (Mentor)

References

- Bourdieu, P. (1985). The Social Space and the Genesis of Groups. *Theory and Society*, 14(6), 723–744.
- Helliwell, J. F., & Putnam, R. D. (2004). The Social Context of Well-Being. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences*, 359(1449), 1435–1446.
- Hyypä, M. T. (2010). *Healthy Ties: Social Capital, Population Health and Survival*. Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- Jongsuksomsakul, P. (2015). Media and Happiness of Nongkwaw Indigenous People, Thamuang District Kanchanaburi Province. *Media Asia*, 42(3–4), 166–179.
- Jongsuksomsakul, P. (2016). Happiness of People in Donkeaw Community, Mearim District, Chiang Mai Province. *King Prajadhipok's Institute Journal*, 14(2), 87–104.
- National Economic and Social Development Board. (2002). *Wellbeing of Thai People after 5 Years of Economic Crisis*. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development.
- National Statistical Office. (n.d.). *Summary of Mental Health Survey Results (Happiness)*. Retrieved from http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/mental-healthm_aug_58.pdf
- Office of the Decentralization to the Local Government Organization Committee. (2016). *The Best Awards for Local Government Organization Committee Management in 2015*. Retrieved from http://www.odloc.go.th/web/?page_id=3315
- Pattamasiriwat, D., Kamuni, W., & Jongsuksomsakul, P. (2006). *A Survey of Knowledge and an Approach to Cultural and Wisdom Development for Human Capital Development* (Research report). Bangkok: Office of the National Economic and Social Advisory Council.
- Thailand Information Center. (n.d.a). *Koakha Municipality*. Retrieved from <http://lampang.kapook.com/เกาะคา>
- Thailand Information Center. (n.d.b). *Thagham Municipality*. Retrieved from <http://singburi.kapook.com/ท่าช้าง>
- Throsby, D. (2005). *On the Sustainability of Cultural Capital*. Retrieved from http://www.businessandeconomics.mq.edu.au/our_departments/Economics/Econ_docs/research_papers2/2005_research_papers/cult_cap_throsby.pdf